

Doen & Laten

- Ruimte voor de rivier én voor de natuur
- Het natuurgevoel van Lornah Kiplagat
- Waardevolle natuur met opruimgarantie

Natuurwetgeving in de praktijk

Ruimte voor de rivier én voor de natuur

De Europese Vogel- en Habitatrichtlijn vinden veel mensen weliswaar belangrijk, maar toch ook lastig. De richtlijnen lijken vooral bedoeld om de grenzen aan te geven van wat er lokaal allemaal wel en niet kan. Maar de richtlijnen zijn ook andersom te gebruiken: waar liggen er nog mogelijkheden? Die aanpak heeft de projectgroep Ruimte voor de Rivier voor ogen gehad bij het opstellen van het strategisch kader Vogel- en Habitatrichtlijn. Vooral de ondertitel geeft aan waar het over gaat: 'Ruimte voor de Rivier én Ruimte voor Natura 2000'.

Ruimte voor de rivier is het beleid dat er voor moet zorgen dat de rivieren in Nederland op termijn geen gevaar meer opleveren voor overstromingen. In veel gevallen zal dit betekenen dat de rivier breder of de uiterwaarden dieper moeten worden om zo meer water te kunnen afvoeren. Kern van het strategisch kader is een onderzoek naar de plaatsen waar die ingrepen in het rivierbed wel en waar deze zich niet verhouden tot het natuurbeleid. Nagenoeg het gehele buitendijkse gebied van de Rijn takken en de Benedenrivieren is als Natura 2000-gebied in het kader van de Vogelrichtlijn aangewezen. Daarnaast zijn ook diverse gebieden aangemeld als Natura 2000-gebieden voor de Habitatrichtlijn, omdat ze plaats bieden aan bijzondere leefgebieden en tal van soorten dieren en planten. Jos Karssemeijer van het ministerie van LNV was vanuit de pro-

jectorganisatie verantwoordelijk voor het maken van het strategisch kader. "Er zijn locaties langs de rivier waar je eigenlijk niets kunt doen omwille van de natuurwaarden. Dat zijn plekken met schaarse stukjes hardhoutoibos en de stroomdalgraslanden. Vanuit

natuuroogpunt is het onverstandig om daar ingrepen te doen, hetzij vanwege de uniekheid, hetzij door de lange herstelduur van specifieke waarden." "Aan de andere kant zijn er natuurlijk ook locaties waar je juist veel winst kunt behalen als je daar maatregelen gaat nemen. Per riviertak hebben we aangegeven onder welke condities de te nemen veiligheidsmaatregelen een bijdrage kunnen leveren aan behoud en herstel van de Natura 2000 waarden. Het document is gebruikt voor het opstellen van de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier om de definitieve maatregelen te kiezen." Het strategisch kader is nu een belangrijke basis voor het opstellen van de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden.

Er wordt in Nederland weliswaar heel erg veel informatie verzameld over allerlei soorten, maar de wijze van monitoren, de schaal, en de locaties sluiten niet altijd volledig aan op wat marktpartijen en overheden nodig hebben. De Gegevensautoriteit Natuur moet er voor gaan zorgen dat er voldoende en juiste gegevens worden verzameld volgens door de autoriteit goedgekeurde protocollen. Het idee van de Gegevensautoriteit Natuur is afkomstig van de Task Force Impuls Soortenbeleid. Deze breed samengestelde werkgroep met daarin vertegenwoordigers van natuurorganisaties, projectontwikkelaars, bouwers en overheden, heeft aanbevelingen gedaan om het soortenbeleid beter te doen landen in de maatschappij. Op 23 maart jl. is de Task Force ontbon-

Gegevensautoriteit Natuur

Minister Veerman bereidt de oprichting van een Gegevensautoriteit Natuur voor. De Gegevensautoriteit Natuur gaat vraag en aanbod bij elkaar brengen op het gebied van natuurgegevens. Het is namelijk gebleken dat de monitoring van natuur lang niet altijd goed aansluit op de gegevens die gebruikers nodig hebben. Steeds vaker willen bouwers, projectontwikkelaars en overheden zo exact mogelijke informatie hebben over de zeldzame soorten die er in een bepaald gebied zitten. Die informatie moet bovendien goed en volledig zijn zodat men later niet voor verrassingen komt te staan. Bijvoorbeeld doordat er tijdens de bouw van een project opeens blijkt dat er toch zeldzame en beschermde soorten leven.

den. De Gegevensautoriteit Natuur zal overigens niet de taak van het Natuurloket overnemen. Het Natuurloket is en blijft de instantie waar overheden en projectontwikkelaars de benodigde gegevens over natuur en natuurwaarden opvragen, voordat zij ergens een project gaan ontwikkelen.

Het Natuurloket verzamelt daarvoor nu alle gegevens over natuur in Nederland en blijft dat dus ook doen. De Gegevensautoriteit Natuur zal vooral belast worden met de vraag of de aangeleverde natuurgegevens van voldoende kwaliteit zijn, en zal de protocollen moeten ontwikkelen en controleren.

"Ik kan niet zonder natuur"

“**N**atuur opent je geest, geeft je rust en vrijheid. Ik zou niet zonder natuur kunnen om te trainen, het zorgt dat ik goed kan presteren”, zo vertelt hardlooper Lornah Kiplagat, wereldrecordhoudster op de vijf en de twintig kilometer. Geboren in Kenia, trouwde ze met een Nederlander en inmiddels wint ze als Nederlandse race na race, zoals onlangs nog de Europese kampioenschappen veldlopen in Tilburg.

“We wonen hier vlakbij de duinen en als we in Nederland zijn loop ik elke dag twee keer minstens een uur hard door de natuur. Normaal loop ik altijd door tijdens mijn training. Maar vanmorgen lag er sneeuw, en ik kwam bij een hoog punt, met aan weerszijden bomen en daartussendoor uitzicht op het strand en de zee en dat was zo adembenemend mooi, ik móest gewoon wel stoppen.

Ik loop veel marathons en die zijn jammer genoeg bijna altijd in de stad, wat mij betreft niet ideaal. Op een race als de halve marathon van Egmond, door de duinen en over het strand, geniet ik dus echt. In mijn sport is het mentale aspect heel belangrijk, en in de natuur werkt dat voor mij veel beter. Je kunt verder kijken, je ogen hebben rust, je geest is vrijer. Als het mentaal goed zit, dan volgen de benen vanzelf.

Zonder natuur is de kwaliteit van het leven veel minder. Voor mijn gevoel bestaat er een diepe band tussen de mens en de natuur. In Nederland is het natuurlijk erg vol en er zijn plekken met nauwelijks groen, maar het valt me op dat er ook nog veel mooie natuur te vinden is. Het is heel belangrijk om dat te behouden en ervan te genieten, voor onszelf en onze kinderen!”

Lornah Kiplagat

foto: Guiliano De Portu

In deze uitgave van *Doen&Laten*

3	Ruimte voor de rivier én voor de natuur	10	Handhaver groene wetten bij de provincie
3	Gegevensautoriteit Natuur	11	Natura 2000: Brusselse co-financiering
4	Werkatelier in IJmuiden in Habitatrictijngebied	11	AID-Groendesk, meldpunt en vraagbaak
6	Samenwerken over de grens	12	Nieuw op de website
8	Waardevolle natuur met opruimgarantie	12	Colofon

Werkatelier Ijmuiden leidt tot nieuwe visie

Een toevallig ontstaan, wat uit de kluiten gewassen stuk strand, is de afgelopen jaren onderwerp geweest van een juridische strijd. Inzet: de natuurwaarden in het gebied. De Habitatrictlijn leek de ontwikkelingen die de gemeente voor ogen had te dwarsbomen. Na een intensief tweedaags werkatelier ligt er inmiddels een nieuw plan klaar dat het gebied niet aantast. Tenminste, als het ministerie van LNV een parkeerplaats uit de begrenzing van het Habitatgebied wil halen.

Op papier zien de inmiddels verouderde plannen er nog steeds heel aardig uit. Aan de noordoever van het gegraven Kennemermeer komt een bescheiden bungalowpark. Oogappels zijn de huisjes die via drie korte pieren een stukje het meer in komen. Het geheel sluit mooi aan op het al eerder ontwikkelde gebied rondom de Marina jachthaven, een van de grootste zeejachthavens van Nederland. Als dan ook de nabijgelegen camping mag uitbreiden en er een tweede toegangsweg naar de zee mag komen, zal dit een prachtig toeristische trekpleister worden die een belangrijke economische impuls aan Ijmuiden zal geven. Zo had tenminste de gemeente Velsen waar Ijmuiden onder valt, het zich voorgesteld. Maar die droom gaat niet

door. Het feit dat de Kennemerduinen, en daarmee ook dit nieuwe strand, zijn aangemeld als Habitatrictlijngebied maakt dat er hier geen sprake kan zijn van nieuwe bebouwing. En ook geen nieuwe ontsluitingsweg of een uitbreiding van de camping. Ook al hebben we het hier over slechts het uiterste puntje, nog geen 0,8 procent van het gehele Habitatrictlijngebied.

Van zandvlakte tot vakantiepark

En dat steekt, verzekert Jan Holleman, hoofd afdeling Voorbereiding van de gemeente Velsen. Te meer omdat in het verleden juist ook dezelfde Rijksoverheid meewerkte aan de kustvisie. Om dat te begrijpen eerst even wat historie. Rond 1960 zijn twee lange zeepiëren aangelegd bij

de monding van het Noordzeekanaal. Veel meer dan verwacht, slibde aan de zuidpier zand op en ontstond er een breed strand. Omdat zowel de staalindustrie als de visserij steeds minder werkgelegenheid brachten, zocht Ijmuiden al een tijdje naar een derde economische peiler. De link was snel gelegd en op de zandvlakte mocht een grote jachthaven komen en een binnenmeer. Dat Kennemermeer zou door de natuurwaarden aantrekkelijk kunnen worden voor recreanten. Zowel het meer als de haven zijn begin jaren negentig gegraven en ontwikkeld, maar na een paar jaar was duidelijk dat er meer voor nodig was om een echt recreatief gebied te ontwikkelen. Dus werd er een kustvisie opgesteld door de gemeente Velsen. Vertegen-

woordigders van natuurorganisaties, ondernemers en het ministerie van LNV waren daarbij via een klankbordgroep betrokken bij de totstandkoming.

Werkatelier

Als eerste onderdeel werd in 2000 een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet aangevraagd voor het aanleggen van de tweede ontsluitingsweg. Deze vergunning werd niet afgegeven en onder andere na een poging om met elkaar een compromis te vinden voor de herinrichting van het gebied inclusief tweede ontsluiting, werd duidelijk dat de Raad van State een uitspraak zou moeten doen. Dit heeft de Raad in januari 2005 gedaan en hierin werd besloten dat Velsen geen vergunning kreeg voor het aanleggen van de tweede ontsluitingsweg. Holleman: "Tijdens dit proces meldde LNV het gebied bovendien ook aan als Habitatgebied. Hiertegen heeft Velsen bedenkingen geuit en heeft middels een lobby richting Tweede Kamerleden en het Europees Parlement geprobeerd de besluitvorming te beïnvloeden. Dit is niet gelukt, alhoewel de minister wel aangaf dat, mede op basis van vragen uit de Tweede Kamer, er een oplossing voor het Velsense probleem moest komen. Hiertoe heeft LNV Velsen naar voren geschoven voor een werkatelier."

"Wij zijn hierin meegegaan en tijdens dit atelier werd duidelijk dat er vrijwel geen mogelijkheden lagen om binnen de kaders van de Habitatrichtlijn bebouwing te realiseren in het gebied zelf. Dit was geen prettige boodschap. Maar dat deze duidelijkheid werd gedeeld door alle betrokkenen, was wel een belangrijk resultaat van het werkatelier. Het atelier gaf ook aan dat de wetgeving wél een opening bood om de wooneenheden net buiten het gebied te realiseren. De 'externe werking' van de Natuurbeschermingswet betekent dat activiteiten buiten het gebied beoordeeld moeten worden op gevolgen voor de natuurwaarden binnen het gebied. Het bouwen op de boulevard is niet schadelijk voor de natuurwaarden, dus dat bood veel mogelijkheden. Daarmee vormde het atelier de basis om te komen tot een vernieuwde kustvisie die rekening houdt met de beperkingen die onder

Nieuwe inzichten in werkateliers

Het werkatelier Velsen was het eerste van vier werkateliers. Verder zijn er werkateliers gehouden over de onderwerpen **Kustversterking Delfland, Verdroging Brabantse Wal en de Veehouderij en Ammoniak rond het Korenburgerveen**. Het ministerie van LNV heeft de ateliers uitgevoerd om projecten een stap verder te helpen en daarnaast om informatie te verzamelen over het omgaan met de natuurwetgeving, zodat anderen ervan kunnen leren.

Tijdens het atelier dachten betrokkenen en belanghebbenden samen na over mogelijke oplossingen, waarbij ze werden ondersteund door LNV en een ingenieursbureau. Doel van de ateliers was het opzoeken van de ruimte die de natuurwetgeving biedt en de initiatiefnemers meer duidelijkheid te geven over wat wel en wat niet mogelijk is, bij voorkeur met een richting voor het verder uitwerken van het project. Zoals in Velsen met het bouwen op een andere plek, of zoals met meer kennis over de mogelijke plekken voor het versterking van de Delflandse kust met het plaatsen van zand. Een atelier bleek altijd tot nieuwe inzichten te leiden.

andere uit de verscherpte natuurwetgeving duidelijk waren geworden. Het werkatelier was dus het begin van een nieuwe frisse start waarin wij nu tot een eindplaatje gekomen zijn." "Er ligt nu een visie die rekening houdt met de beperkingen, maar die op veel steun kan rekenen van alle betrokkenen in het gebied. Dit blijkt uit het convenant dat ondertekend gaat worden door Duinbehoud, Natuurmonumenten, de provincie Noord-Holland, Kennemermeer en de gemeente."

Parkeerplaats

Nu moet alleen nog wel de laatste hobbels worden genomen. Holleman: "Want om de vernieuwde plannen

mogelijk te maken, hebben we ook de huidige overloop-parkeerplaats gebruikt voor de bebouwing. Die parkeerplaats, die grotendeels uit een soort gravelbaan van zwart asfalt bestaat, is de uiterste noordrand van het Habitatgebied. We hebben een grenscorrectie aangevraagd bij het ministerie van LNV, ondersteund door het al eerder genoemde convenant. Dit maakt het mogelijk om de visie uit te werken in concrete plannen. Formeel gaan we dus iets het Habitatgebied in maar de natuur zal er niet minder om worden. Maar de mensen die straks in de appartementen wonen en recreëren hebben wel een prachtig uitzicht over het Kennemermeer."

foto: Bart Siebelink

Samenwerken...

Plant en dieren kennen geen landsgrenzen. Daarom mag effectief natuurbeleid zich er ook niet door laten beperken. Het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide bewijst dat zoiets prima mogelijk is. Een gesprek met een Nederlandse beheerder, Wilton de Dooij (Natuurmonumenten), en een van zijn Vlaamse collega's Veerle Mees (Grenspark).

"... dat is inmiddels aardig opgelost door de recreatie vooral aan de randen te laten plaatsvinden... "

Hoe is dit Grenspark eigenlijk opgericht?

Veerle Mees: "Vijf jaar geleden is het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide officieel opgericht op initiatief van de Benelux Economische Unie. Het was daarmee het eerste grensoverschrijdende natuurpark. Een teken dat de Benelux en de Europese Unie natuurbehoud en biodiversiteit serieus nemen en hun aandacht niet langer alleen richten op de economie."

Wat houdt het predikaat 'Grenspark' precies in?

Veerle Mees: "Het is een vrijwillig samenwerkingsverband van eigenaren en beheerders. Bij eigenaren kun je denken aan gemeenten, maar ook aan particuliere grootgrondbezitters en aan natuurbeherende instanties zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer."

Is een vrijwillig samenwerkingsverband niet te vrijblijvend?

Veerle Mees: "Nee, want er is een beleidsplan waarin de doelen staan omschreven voor de korte en lange termijn. Veel van deze doelen zijn gerelateerd aan de Vogel- en Habitatrichtlijn. Dan praten we dus over wettelijke bepalingen waar ook op wordt toegezien."

Hoe wordt het Grenspark bestuurd?

Wilton de Dooij: "Dat doet de 'Bijzondere Commissie Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide', waar alle belanghebbenden in zijn vertegenwoordigd. Dat zijn de afdelingen Water, Natuur en Bos en Groen van de Vlaamse Gemeenschap, de ministeries van LNV en Defensie, de Provincie Noord-Brabant, de gemeenten Kalmthout, Essen en Woensdrecht, de particuliere eigenaren, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het waterschap De Brabantse Delta.

over de grens

"Er zijn tempoverschillen. Bijvoorbeeld bij het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen"

Die commissie komt een keer of vier per jaar bij elkaar voor het bespreken van het beleid en het nemen van beslissingen, en zij wordt daarbij terzijde gestaan door een Stuurgroep die te vergelijken is met een dagelijks bestuur."

Welke resultaten zijn er al geboekt?

Veerle Mees: "De monitoring van de verschillende soortgroepen gebeurt inmiddels op gestandaardiseerde wijze."
Wilton de Dooij: "Ook begon de groeiende recreatiedruk problemen te geven, maar dat is inmiddels aardig opgelost door dit vooral aan de randen te laten plaatsvinden, waardoor er een centraal rustgebied ontstaat."

Wat zijn de grootste uitdagingen?

Veerle Mees: "Het terugdringen van de verdroging is nog een knelpunt. Dit gebied moet het hebben van regenwater, maar door de toenemende verbossing komt daarvan minder in de bodem terecht. Daar stroomt het weer sneller uit weg door grondwateronttrekking in de omgeving."

De wetgeving verschilt in beide landen. Is dat nooit lastig?

Wilton de Dooij: "Dat valt heel erg mee. Wel zijn er tempoverschillen. Bijvoorbeeld bij het opstellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarin is Nederland iets voortvarender, maar dat is eerder een voor- dan een nadeel."

Bart Siebelink

Het Grenspark De Zoom-Kalmthoutse Heide ligt op de Belgisch-Nederlandse grens ter hoogte van Bergen op Zoom. De oppervlakte is 3750 hectare, waarvan ruim de helft in Vlaanderen ligt.

Het gebied kenmerkt zich door uitgestrekte heidevlaktes met bossen, vennen en – zeker in het Vlaamse gedeelte – nog behoorlijk grote stukken stuifzand. Dat laatste is één van de bijzondere habitattypen op basis waarvan de Brabantse Wal, waar het Grenspark onderdeel van is, is aangewezen als Natura 2000-gebied. Andere bijzondere habitats waaraan het gebied zijn formele status ontleent zijn de aanwezige slenken met snavelbies en de goed ontwikkelde droge en natte heide. De droge heide kenmerkt zich door struikhei en in de natte heide domineert dophei. Een bijzondere Habitatrictlijnsoort die er voorkomt is de gevlekte witsnuitlibel.

Het Grenspark maakt deel uit van het Vlaams Ecologisch Netwerk en in Nederland van de Ecologische Hoofdstructuur, en is bovendien één van de twintig Nationale Parken in Nederland (www.nationaalpark.nl).

Meer informatie: www.grensparkzk.nl

foto: Bart Siebelink

Waardevolle natuur, maar wel met opruimgarantie

Tienduizenden hectares liggen er braak in Nederland. Bouwterreinen wachten soms jaren op hun uiteindelijke bestemming, en in de tussentijd kan de natuur een gebiedje volledig overnemen. Veel projectontwikkelaars en aannemers vinden het op zich prima als beschermde dier- of plantensoorten zich vestigen op hun terrein. Maar ongewenste bij-effecten van de natuurbeschermingswetten zorgen dat deze soorten hun planning flink in de war kunnen schoppen. Dus ploegen ze de boel regelmatig om en spuiten met gif om plantengroei te voorkomen. Verstandig ondernemerschap of een gemiste kans?

“Want als die rugstreepdad, orchidee of zandhagedis er eenmaal zit kan de bulldozer er niet zomaar meer overheen.”

Nico Beun, stafmedewerker van het InnovatieNetwerk, denk- en doetank voor het landelijk gebied, vindt het in elke geval doodzonde, al die kale hectares potentieel tijdelijk natuurgebied. “We hebben daarom vorig jaar laten onderzoeken over wat voor oppervlakte we het nou eigenlijk hebben. En wat de ecologische voordelen nou precies zijn als je de

natuur meer zijn gang laat gaan.”

Tweemaal Texel

De werkelijkheid, zoals verwoord in het rapport ‘Tijdelijke natuur, permanente winst’ (januari 2006) van het InnovatieNetwerk, blijkt behoorlijk schokkend. Jaarlijks ligt er 38.000 hectare braak in Nederland, twee keer het oppervlak van het eiland Texel.

Als deze als ‘tijdelijke natuur’ wordt ingericht, betekent dat bijna tien procent extra natuur in ons land. Vooral pioniersoorten blijken erg te profiteren van tijdelijke natuur met zijn vers opgeworpen zandlagen, omdat ze verder weinig mogelijkheden vinden in ons landschap, waar toch weinig dynamiek in zit. Toch is de aanpak van de gemiddelde projectontwikkelaar zeker te begrijpen. Want als die rugstreepdad, orchidee of zandhagedis er eenmaal zit, kan de bulldozer er niet zomaar meer overheen. Weken, maanden, soms jaren uitstel van de werkzaamheden zijn het gevolg, en daar zit geen enkele ondernemer op te wachten.

Overigens houden ook veel aannemers en projectontwikkelaars van natuur. Zo lang die hun planning maar niet in de weg zit. “We hebben met genoeg ondernemers gesproken die het prima zouden vinden om planten en dieren toe te laten op hun terreinen”, vertelt Beun. “De allesbepalende voorwaarde is alleen dat ze de garantie moeten krijgen dat ze die natuur mogen opruimen op het moment dat de werkzaamheden beginnen.” Het probleem zit hem dus niet zozeer in de onwil van ondernemers, maar vooral in de juridische en beleidsmatige (on)mogelijkheden om tijdelijke natuur weer op te ruimen op het gewenste moment.

Ontheffing vooraf

Professor Chris Backes, hoogleraar milieurecht in Utrecht, ziet de oplossing in een ontheffing vooraf. Daarin zou dan vastliggen dat de tijdelijke natuur op een bepaald tijdstip mag worden opgeruimd. Omdat vooraf natuurlijk niet bekend is welke soorten zich zullen vestigen, zouden in deze ontheffing desnoods alle strikt

ministerie van LNV, voorziet wel enige problemen met zo'n ontheffing vooraf. “Het zou mooi zijn natuurlijk, maar ik vraag me af of de minister een ontheffing kan verlenen voor alle denkbare soorten, en als nog niet bekend is welke verbodsbepalingen van de wet overtreden gaan worden. Hoe kan een aanvrager aantonen hoe hij ten aanzien van al die soorten afzonderlijk zorgvuldig te werk zal gaan? En hoe kan de minister, alvorens de ontheffing te verlenen, controleren dat inderdaad zorgvuldig zal worden gewerkt?” Dat neemt niet weg dat er zeker draagvlak is bij het ministerie voor tijdelijke natuur. Van Spaandonk zoekt de oplossing echter liever langs een andere route. “Duidelijk en kenbaar gemaakt beleid blijft bij de bestuursrechter in de regel overeind. We zijn daarom nu bezig met het opstellen van een beleidskader voor ontheffingen met een ruimtelijke component, waarin we ook tijdelijke natuur meenemen. Maar wie ben ik om professor Backes tegen te spreken? Waarom zouden we niet beide sporen volgen?”

“Als zijn argument is ‘het is nog nooit gedaan, dus ik doe het niet’, dan zal hij toch echt met iets beters moeten komen.”

beschermde soorten moeten worden opgenomen. “Een ontheffing wordt alleen verleend op bepaalde gronden”, legt Backes uit. “Zo'n grond kan bijvoorbeeld zijn een ‘dwingend reden van groot openbaar belang’ of ‘het belang van natuurbescherming’. Als een tijdelijk natuurgebied na acht jaar moet worden opgeruimd voor bijvoorbeeld een uitbreiding van een bedrijventerrein, kun je je afvragen of er sprake is van een ‘groot openbaar belang’. Ook is het op dat moment niet echt in het belang van de natuur. Maar als je de ontheffing vooraf aanvraagt, kun je zeker wel beargumenteren dat het in het belang is van de natuur. Zonder ontheffing zou die natuur er namelijk helemaal niet komen.”

Jan van Spaandonk, beleidsmedewerker bij de directie Natuur van het

Professor Backes heeft zo zijn twijfels over deze aanpak. “Het recht gaat toch nog altijd boven beleid, en voorsnog is het recht belemmerend voor het laten ontwikkelen, en vooral het weer opruimen, van tijdelijke natuur. Ik gok toch op zo'n ontheffing. Er staat nergens in de wet dat de minister niet een ontheffing voor alle strikt beschermde soorten mag verlenen. Als zijn argument is ‘het is nog nooit gedaan, dus ik doe het niet’, dan zal hij toch echt met iets beters moeten komen.”

Bezwaar

Intussen is het InnovatieNetwerk druk bezig met het opzetten van een proefproject. Beun: “We hopen nog voor de zomer een of meer grondeigenaren te vinden die willen proberen een ontheffing vooraf aan te vragen.” Als de ontheffing wordt geweigerd, zal de

aanvrager bezwaar aantekenen, maar ook bij verlening van de ontheffing wordt er bezwaar aangetekend, door een maatschappelijke organisatie, om te zorgen dat er voldoende jurisprudentie over het onderwerp ontstaat.

Vooralsnog lijkt het er dus op dat er via twee wegen wordt gewerkt aan het bevorderen van tijdelijke natuur. Van Spaandonk is erg benieuwd naar de uitkomsten van de juridische route. “Hoe dan ook, we blijven ook gewoon doorwerken aan de beleidsmatige route. Ik zie in elk geval hele interessante mogelijkheden als het eenmaal goed afgetimmerd is. Zo kan een gemeente of provincie bij de uitgifte van terreinen in de toekomst zelfs voorwaarden stellen aan de ontwikkelaar om de kansen voor tijdelijke natuur zo groot mogelijk te maken.”

Meer informatie:

Rapporten InnovatieNetwerk, te downloaden op de site:

www.agro.nl/innovatienetwerk/gr/publicaties.html onder ‘Rapporten’

- Tijdelijke natuur, permanente winst (januari 2006)
- Tijdelijke natuur en beschermde soorten: permanente winst - Een ecologische onderbouwing (januari 2006)

De rapporten zijn ook op te vragen bij het secretariaat van InnovatieNetwerk telefoon 070 378 56 53 of via e-mail op het adres d.p.pieters@innonet.agro.nl

De wet in het veld

Handhaver groene wetten bij de provincie

Geertjan Cruijssen, foto: Theo Tangeler

In Gelderland rijden er drie medewerkers handhaving groene wetten rond, bevoegd opsporingsambtenaren (boa's) die controleren op de naleving van de Boswet, de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Provinciale Richtlijn Natuur- en Boscompensatie. In de regio Achterhoek is de taak van handhaver groene wetten in handen van Geertjan Cruijssen.

Cruijssen: "Voor de controle op de groene wetten zijn er afspraken gemaakt tussen de provincies en de AID. Voor de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet controleren wij de ontheffingen, bijvoorbeeld bij bestrijding van ganzenschade, of externe invloed op natuurmonumenten. Maar onze voornaamste taak ligt op het gebied van de Boswet.

Gelukkig krijg ik heel wat hulp, bijvoorbeeld van de provinciale milieuvluchten, digitale luchtfoto's, politiemensen of gemeentelijke handhavers. Maar ik krijg ook steeds vaker meldingen van particulieren. Vooral het kappen van lanen maakt veel emoties los bij mensen, heb ik gemerkt. Als er een kapmelding is gedaan, kan ik mensen meteen geruststellen. Zo niet, dan ga

"... die bosbewoner die een stuk bos wilde vellen om een golfbaan aan te leggen, die kreeg toch echt nul op het rekest."

Als boseigenaren een stuk van hun bos willen vellen, dan moeten ze dat eerst melden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV. Na zo'n 'kapmelding' is er een maand wachttijd voordat een eigenaar met vellen mag beginnen. In die maand kijken wij, vanachter ons bureau of in overleg met de eigenaar desnoods ter plekke, of het nodig is om een kapverbod in te stellen. Zo'n kapverbod is overigens de afgelopen tien jaar maar één keer nodig geweest, bij iemand die vijftien hectare bos tegelijk wilde kappen.

Naast het controleren van die kapmeldingen houden we ons bezig met het opsporen van illegale vellingen. Mijn gebied is natuurlijk heel groot, dus daar heb ik meer ogen voor nodig.

ik er op af. Dat levert de overtreder een proces verbaal op. Als eigenaren niet voldoen aan de herplantplicht is een proces verbaal niet meteen nodig, daar komen we in een goed gesprek eigenlijk meestal wel uit.

Ik merk overigens dat de druk op bos vanuit de agrarische sector afneemt. Particulieren in het buitengebied daarentegen rukken op. Mensen kopen een huis in het bos, en willen na een tijdje toch wat meer uitzicht, een paardenwei of een tennisbaan. Of dat mag, hangt af van het bestemmingsplan en het geveld bos moet altijd gecompenseerd worden. Maar die bosbewoner die een stuk bos wilde vellen om een golfbaan aan te leggen, die kreeg toch echt nul op het rekest."

Brusselse co-financiering

De eerste concept aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zullen aan het einde van de zomer van 2006 worden gepubliceerd. Om de instandhoudingsdoelstellingen uit deze besluiten te kunnen realiseren zijn maatregelen nodig die deels uit Europese financiële middelen bekostigd kunnen worden. Op 30 maart hebben Stichting Natuur en Milieu en het ministerie van LNV een workshop georganiseerd over de mogelijkheden van deze Brusselse co-financiering. Aanwezig waren bijna alle provincies en terreinbeherende organisaties, andere ministeries zoals Verkeer en Waterstaat en VROM en particuliere organisaties.

Het blijkt dat er weinig 'rechtstreeks' geld beschikbaar is voor de financiering van Natura 2000-maatregelen. De meeste middelen zullen vooral uit de Europese Structuurfondsen (onder andere voor de aanleg van ecoducten) en het Plattelands Ontwikkelingsprogramma (POP-2, bijvoorbeeld voor weidevogelbeheer, agrarisch natuurbeheer) moeten komen. Het enige Europese programma dat gericht is op de financiering van natuurmaatregelen en milieu-en natuurcommunicatie is LIFE+ (bijvoorbeeld voor maatregelen voor het herstel van leefgebieden van soorten). Met LIFE+ komt jaarlijks circa 6 miljoen euro beschikbaar. Op nationaal niveau zijn, behalve uit het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), geen extra middelen toegezegd voor de implementatie van Natura 2000.

De beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden worden pas gemaakt als de aanwijzingsbesluiten zijn genomen, en het is dus moeilijk om precieze maatregelen te benoemen. Desondanks zijn alle betrokken

organisaties er van doordrongen dat er haast moet worden gemaakt met het reserveren van middelen. Op dit moment wordt er namelijk al gewerkt aan de budgetprogrammering voor de periode van 2007-2013 voor de Europese structuurfondsen, de provinciale POP-programma's en het ILG. Daarom

is afgesproken dat de vertegenwoordigers van provincies in samenwerking met LNV Natura 2000 onder de aandacht zullen brengen van de opstellers van de programma's, opdat er in de komende periode voldoende middelen zijn voor realisatie van de maatregelen in de beheerplannen.

Foto: Ilperveld, Realisatie beheerpad in het Ilperveld ten behoeve van grazers en beheerders, gefinancierd via LIFE Natuur.

AID-Groendesk, meldpunt en vraagbaak

Het is druk bij de Groendesk van de Algemene Inspectiedienst (AID). Het is namelijk broedseizoen, en dan komen er veel meldingen binnen over werkzaamheden die broedende vogels zouden verstoren, zo vertelt Shakira Oranje, coördinator van de AID-Groendesk. "Van de drieduizend meldingen die we per jaar binnenkrijgen, is er een duidelijke piek in het voorjaar. Mensen bellen over schilderwerk aan gebouwen waar nesten zitten, of het kappen van bomen waar vogels in broeden."

De AID-Groendesk is meldpunt en vraagbaak voor zaken die te maken hebben met natuurwetgeving. Oranje: "Het komt regelmatig voor dat gemeenten bellen om nog even te checken hoe het ook alweer zit met het kappen van bomen in het

broedseizoen. En naast meldingen over versturende werkzaamheden krijgen we bijvoorbeeld telefoontjes van mensen die vreemde dieren zien bij hun burens, of over dierenwinkels die zich niet aan de regels houden. Ook over die poema op de Veluwe

vorig jaar kregen we telefoontjes, maar dat hebben we maar gewoon aan de politie overgelaten, dat krijgt geen prioriteit." Verder worden meldingen echter altijd doorgespeeld aan de controleur in de betreffende regio. Die onderneemt actie en koppelt dat terug aan de melder, want, zo stelt Oranje, "die houden we graag te vriend!"

AID-Groendesk, bereikbaar via www.aid.nl/groendesk, AID-Groendesk@minlnv.nl, tijdens kantooruren (030) 66 92 640, spoedeisende meldingen buiten kantooruren 045-5466230

Nieuw op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving:

- **Recent verstrekte vergunningen in het kader van de Flora- en Faunawet**
- **Boekje "Bestuurlijke dialogen over natuurwetgeving in de praktijk"**
- **Beantwoording kamervragen over interdepartementaal beleidsonderzoek Vogel- en Habitatrichtlijn**

Doen&Laten, magazine over natuurwetgeving in de praktijk, is een uitgave van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Gratis aanmelden voor Doen&Laten en/of de e-mailnieuwsbrief over natuurwetgeving kan door een e-mail met adresgegevens te sturen naar doenlaten@minlnv.nl

Contact: Ministerie van LNV, Directie Natuur, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag, T (070) 378 6868, www.minlnv.nl/natuurwetgeving.

Redactie: Graham Dusseldorp, Bregje Tettelaar, Edo Knegtering, Rachel van Rijckevorsel (allen LNV) en Rob Janmaat (de Lynx).

Teksten: Marjel Neeffjes, Geert van Duinhoven, Bart Siebelink en Rob Janmaat

Fotografie: Bart Siebelink, Geert van Duinhoven, Theo Tangelder, Frank Roozen, Guiliano de Portu en Rob Janmaat

Productie: Communicatiebureau de Lynx

Inhoudelijk advies: Tauw

Vormgeving: Tremani

Drukwerk: Nivo

